

GAZAKO AIREA UR BIHURTU

Israeldik iritsitako makina
batek aireko hezetasuna
ur bihurtzen du

PALESTINA / GAUR8

Zer egiten du errusiar-israeldar dirudun baten enpresak Gazan, Hamaseko islamistek kontrolatzen duten lurraldean? Airean edateko ur bihurtzen du, Palestinako kokagunean funtsezko elementu horren krisia arintzeko. Israel da krisi horren erantzule eta egitasmo honek, ezarritako blokeoaren baldintzak saihestuz, «inflexio puntua» izateko asmoa du.

Duela urte batzuk, Nazio Batuen Erakundea k o h a r t a r a z i zuen akuiferoa agortzeak Gaza toki «bizigabe» bihurtuko zuela 2020tik aurrera. Gainera, Israelek jarritako zigorren ondorioz ia ezinezkoa da hornikuntza hobetzea.

Khan Yuniseko eraikin baten sabaian, Gazako hegoaldean, «iraultza» bat prestatzen ari da diskretuki. Eguzki panelez osatutako mosaiko batek talde elektrogeno baten antza duen makina dardartia elikatzen du. Israeldik etorritako gailu honek aireko hezetasuna kentzen du ur edangarri bihurtzeko.

Bi milioi biztanleko lurralde horrek edateko uraren krisia bizi du, eta horren ondorioak biztanleen erraieran nabaritzen dira, giltzurruneko kalkuluen eta beheranzko tasa kezkagarriak baitituzte, ikertzaileen arabera.

Gazan, edateko ura lurretik ateratzen dute duela mende askotatik, baina azken hamarkadetan, presio demografikoak agortu egin du Mediterraneo itsasoko ur gaziarekin bete den akuiferoa. Ur horrek «arropa garbitzeko, garbitzeko eta du-

txatzeko baino ez du balio», azaldu du Ghassan Ashur Khan Yuniseko merkatariak.

Gazatarrek botilako ura erosten dute edo ura geruza freatikotik ateratzen duten zisterna kamioiei erosten diete. «80.000 litro ur erauzten ditugu hemen, kloroa eta beste produktu kimiko batzuk gehitzen dizkiogu edangarri egiteko», argitu du Issa Al-Farra ponpaketa estazio bateko jabeak.

Palestinar bat edalontzia urez betetzen, airea ur bihurtzeko makinan.
Said JATIB | AFP

Gazako edateko uraren %3k baino ez ditu betetzen nazioarteko arauak, NBERen arabera; izan ere, duela urte batzuk ohar-tarazi zuen akuiferoa agortzeak 2020tik aurrera herrialdea «bizigabe» bihurtuko zuela.

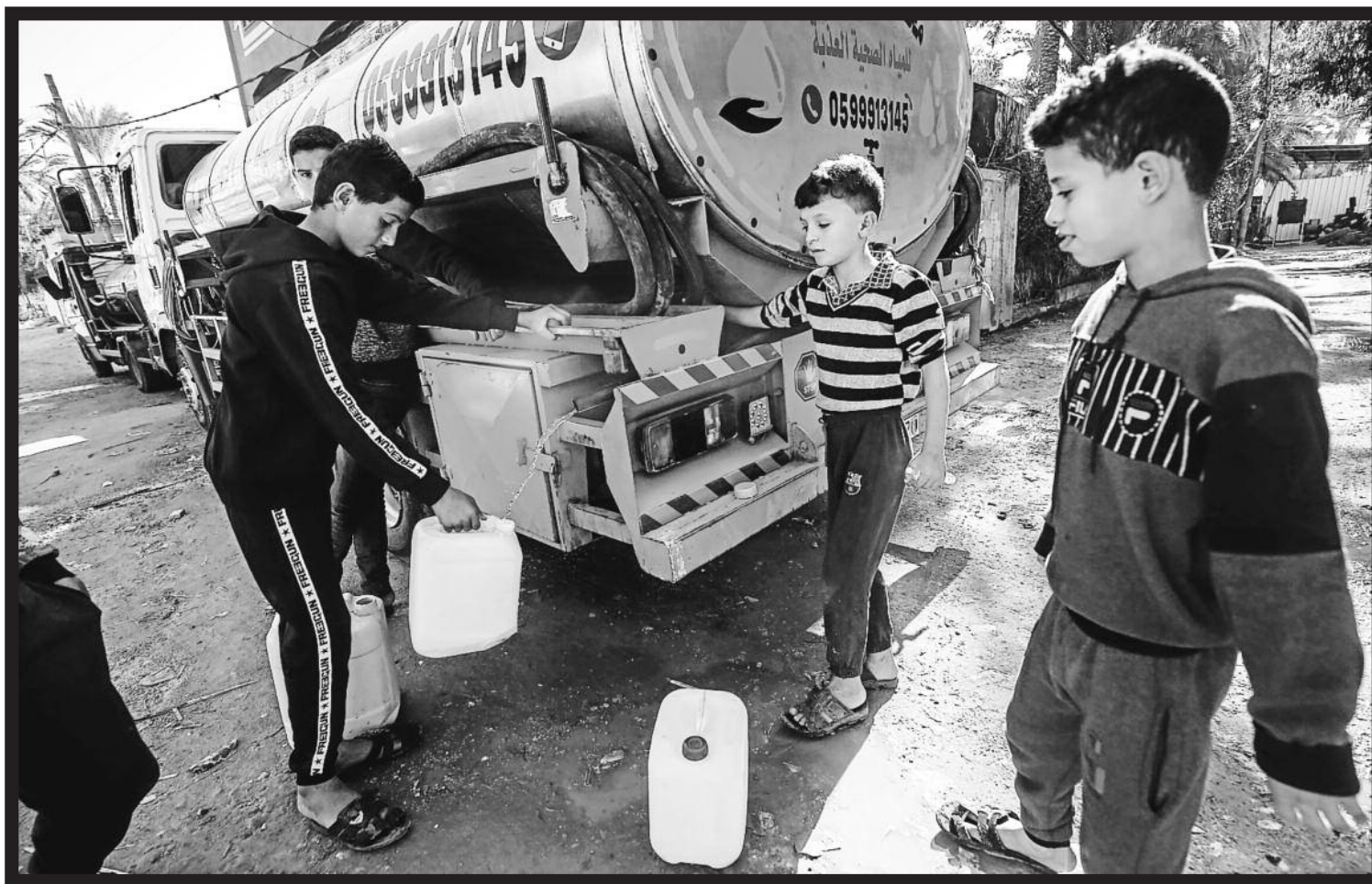
Arazo nagusia Israelek ezarritako blokeoa bada ere, hainbat irtenbide sortu dira: Europar Batasunak finantzatutako gatzgabetzeko makina bat eraikitzea eta Watergen enpresa israeldar-raren lehen hiru «ur sorgailuak» abian jartzea.

Enpresak bi eman ditu, eta beste bat, Israelgo hegoaldeko kibutz batean dagoen Arava ingurumen ikerketa institutuak. Gailu bakoitzak 50.000 euro inguru balio du.

Horietako bat Khan Yunis udalerrian kokatu da. Metalezko kubo erraldoi bat da, airearen hezetasuna hartzen duena, kondentsatua birberoketa prozesu baten bidez, eta, ondoren, ura iragazten du edangarri bihurtzeko.

«Makina honek 5.000 litro ur edangarri ekoizten ditu egune-

an, airearen hezetasun tasa %65etik gorakoa denean, eta 6.000 litro, %90etik gorakoa bada», azaldu du Fathi Sheikh Khalil ingeniari elektrikoak, Dammour GKE palestinarreko zuzendariak.

Ur horren zati bat udal langileek kontsumitzen dute eta beste bat ospitalera eramaten dute. «Makina batek edo bik ez dute dena aldatuko, baina hasiera bat da», dio Khalilek.

«Ur sorgailuak» bateriak dituzten eguzki paneletara konektatzen badira, ekoizpen kostuak behera egiten du, baita karbono isurketak ere. Hain zuzen, Gazak zentral elektriko bakarra du, inportatutako fuelarekin funtzionatzen duena eta tokiko eskariari erantzuteko balio ez duena.

Gainera, sarritan gelditu egiten da Israelek ez duelako baimentzen erregaia eramatea edo maiz Gaza zigortzen dituzten bonbardaketen ondorioz. Baina 2008tik milaka hildako eragin dituzten eta dozenaka azpiegitura suntsitu zituzten hiru «ge-

Ume palestinarrek, zisterna kamioi batek eramandako ura ontzietan jasotzen Gazako Khan Yunis hirian.
Said JATIB | AFP

rretan» Israeli aurre egin dion lurralde honetan, ez al da bitxia Israelgo enpresa batekin lan egitea? «Lagundu nahi digun ororen laguntza onartzen dugu», esan du Khalilek.

Hamasek, berriz, ez du ezer adierazi nahi izan.

Khan Yunisetik 80 kilometro iparraldera, teknologia israeldarren berriena biltzen duten beirazko dorreetan, Watergenen bulegoak daude. Mikheil Mirilaxvilik zuzentzen du, georgiar jatorriko aberats errusiar-israelarrak. Bere aitaren ustezko

bahitzaileak bahitzeagatik Errusian hainbat urtez espetxeratu zuten. Bera ere georgiar gangsterren talde baten eskuetan egon zen denbora batez. Haren aurkako prozesuak ez zituen «inpartzialtasun arauak errespetatu», Europako Justizia Gortearen arabera, eta 2009an askatu zuten.

Israelen kokatu zen eta duela bost urte 80 herrialde ingurutara esportatzen duen Watergen enpresa erosi zuen.

«Lehenik eta behin, gure bizi-lagunei lagundu behar diegu», adierazi dio AFP agentziari. Helburua «Gazako uraren krisia amaitzea» da.

Hala ere, Gazari makinak entregatzeko «Israelgo armadaren onespina» behar izan du Mirilaxvilik.

Israelen blokeoa dela-eta Watergeneko langileek ezin dutezenez Palestinako lurralde honetara joan, bitartekariak izan ditu, hala nola Arava institutua, Palestinako GKE-ekin harremanetan baitago.

David Lehrer Aravako presidentearen esanetan, «uraren iraultza baino gehiago» Israelen eta Gazaren arteko harremana «zirkulu zoro negatibotik ateratzeko inflexio puntua» izan nahi du egitasmo honek.

BIZITZA EZINEZKOA EGITEKO ISRAELEN URAREN GERRA

Gazan, ur horniduraren %90 eta %95 artean kutsatuta dago eta ez da egokia giza kontsumorako. Israelek ez du uzten Zisjordaniatik Gazara ura eramaten, eta ur gezako baliabide bakarra, kostaldeko akuiferoa, ez da nahikoa herritarren beharrak asetzeko eta pixkanaka agortzen ari da, gehiegizko erauzketaren eraginez. Gainera, ur zikinen eta itsasoko ura iragaztearen ondorioz kutsatuta dago.

Amnesty Internationalen arabera, joan den abuztuan Israelek zigor neurriak areagotu zituen eta horren ondorioz, Gazako Udalak herritarren beharren %15erako soilik hornitu ahal izan zuen ura. Abuztua baino lehen ere, Zerrendan banatutako uraren %97 ez zen edateko

modukoa, Osasunaren Mundu Erakundearen baremoen arabera, eta biztanleriaren %95ek ez zuten edateko urik. Gaur egun, hornikuntza ez da nahikoa gorputzaren higienerari eusteko ere, hala nola eskuak garbitzeko, covid-19aren pandemia Gazan zabaltzen ari den une honetan.

Israelek Zisjordanian ere palestinarrek ura eskuratzeko duten aukera kontrolatzen eta murrizten jarraitzen du. 1967tik edozein iturri berritik ura ateratzeko edo edozein azpiegitura hidriko berri garatzeko Israelgo armadaren baimena behar da eta hori lortzea ia ezinezkoa da. Israelek euri uraren pilaketa ere kontrolatzen du Zisjordanian, eta ohikoa da Israelgo

armadak zisternak suntsitzea. Etengabeko murrizketen ondorioz, Zisjordanian komunitate palestinar askok kamioietan garraiatzen den ura erosi behar izaten dute prezio garestiagoan. Komunitate batzuetan, uretan egindako gastua familia baten hileko diru sarreraren erdia izan daiteke batzuetan.

Aldi berean, Israelek bere azpiegitura hidrikoak garatu ditu Zisjordanian, bere herritarrek eta legez kanpokoak diren koloniek ureztatutako nekazaritza ustiatuek eta igerilekuez gozatzeko. Israeldarren ur kontsumoa Palestinako lurralde okupatuetan bizi diren palestinarrena baino lau aldiz handiagoa da gutxienez.